

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ ΕΡΓΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Βασίλης Χάνδακας

Πολιτικός Μηχανικός

α) Οργάνωση - Λειτουργία

Η Δ/ση Εκτελέσεως Έργων Μουσείων (ΔΕΕΜ) του ΥΠΠΟ έχει αντικείμενο την εκτέλεση όλων των έργων που αφορούν τα Μουσεία και γενικότερα κάθε νέα κατασκευή που εκτελείται μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους. Δηλαδή τα έργα για τα οποία είτε έχουν συνταχθεί είτε απλά εγκριθεί οι μελέτες κατασκευής από την Δ/ση Μελετών Μουσείων.

Η διάρθρωση της περιγράφεται στο άρθρο 9 του ΠΔ 941/77 «περί Οργάνωσης του ΥΠΠΕ» ως εξής:

- α) Τμήμα Δημοπρατήσεως Έργων.
- β) Τμήμα Εκτελέσεως και Επιβλέψεως Έργων.
- γ) Τμήμα Ελέγχου και Παραλαβής Έργων.

Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων αυτών, και κατ' επέκταση και οι αρμοδιότητες της Δ/σης, περιγράφονται στο άρθρο 9 του Οργανισμού παρ. 2 εδάφια α, β, γ.

α) Τμήμα Δημοπράτησης Έργων, εις ό υπάγονται θέματα αναγόμενα εις την δημοπράτησιν έργων ανεγέρσεως, συντηρήσεως, επεκτάσεως, διαρρυθμίσεως ή επισκευής κτισμάτων μουσείων, αρχαιολογικών αποθηκών, φυλακείων, χώρων υγιεινής, παντός νέου κτίσματος ανεγειρομένου εντός αρχαιολογικών χώρων, ως και ηλεκτρομηχανολογικών έργων αρχαιολογικών χώρων.

β) Τμήμα Εκτελέσεως και Επιβλέψεως Έργων, εις ό υπάγονται θέματα αναγόμενα εις την εκτέλεσιν και επιβλεψιν έργων ανεγέρ-

σεως, συντηρήσεως, επεκτάσεως, διαρρυθμίσεως ή επισκευής κτισμάτων μουσείων, αρχαιολογικών αποθηκών, φυλακείων, χώρων υγιεινής, παντός νέου κτίσματος ανεγειρομένου εντός αρχαιολογικών χώρων, ως και ηλεκτρομηχανολογικών έργων αρχαιολογικών χώρων.

γ) Τμήμα Ελέγχου και Παραλαβής Έργων, εις ό υπάγονται θέματα αναγόμενα εις τον έλεγχον και παραλαβήν έργων ανεγέρσεως, συντηρήσεως, επεκτάσεως, διαρρυθμίσεως ή επισκευής κτισμάτων μουσείων, αρχαιολογικών αποθηκών, φυλακείων, χώρων υγιεινής, παντός νέου κτίσματος ανεγειρομένου εντός αρχαιολογικών χώρων, ως και ηλεκτρομηχανολογικών έργων αρχαιολογικών χώρων.

Τα έργα από τη Δ/ση εκτελούνται μέσα στο ακόλουθο θεσμικό πλαίσιο:

- α) Των Δημοσίων Έργων (Ν1418/84 «Δημόσια Έργα κ.λπ.» και εκτελεστικά Προεδρικά Διατάγματα ΠΔ 609/85, ΠΔ 265/92 κ.λπ.) και
- β) του ΥΠΠΟ (Ν4823/30, ΚΝ 5351/32, Ν216/43, ΠΔ 99/92 κ.λπ.).

Με βάση λοιπόν την υπάρχουσα νομοθεσία τα έργα εκτελούνται είτε με δημοπρασίες μέσω εργολάβων δημοσίων έργων είτε απολογιστικά με προσωπικό που υπηρετεί στο Υπουργείο (τεχνίτες, εργατές κ.λπ.) ή ακόμα με προσωπικό που προσλαμβάνεται προσωρινά για συγκεκριμένες εργασίες.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των έργων (περίπου το 95%) εκτελείται

από εργολάβους μετά από δημοπρασίες. Απολογιστικά εκτελείται ένα πολύ μικρό ποσοστό, κυρίως μικρά έργα που αφορούν συντηρήσεις, μικροεπισκευές ή έργα που απαιτούν απόλυτα εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο πρέπει να επιλεγεί από τη Δ/ση (π.χ. Συντήρηση Ζωγραφικού Διακόσμου στο «Ιλίου Μέλαθρον»).

Οι αναθέσεις σε εργολάβους, μετά από δημοπρασίες, μπορούν να γίνουν με απλή δημοπρασία, οπότε το έργο ανατίθεται συνήθως σ' αυτόν που προσφέρει τη μεγαλύτερη έκπτωση, ή με το σύστημα μελέτη-κατασκευή με κατ' αποκοπή εργολαβικό αντίλαγμα. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση ζητείται από τον υποψήφιο ανάδοχο, εκτός από την οικονομική προσφορά, και τεχνική προσφορά, δηλ. να προτείνει υλικά, εναλλακτικές λύσεις κατασκευής κ.λπ. Η τεχνική προσφορά του αξιολογείται και βαθμολογείται από επιτροπή. Το έργο τελικά ανατίθεται στον εργολάβο ο οποίος έχει να παρουσιάσει την καλύτερη σχέση μεταξύ οικονομικής και τεχνικής προσφοράς και όχι υποχρεωτικά στον φθηνότερο.

β) Στελέχωση

Στη Δ/ση υπηρετεί το παρακάτω προσωπικό:

- 7 Αρχιτέκτονες
- 4 Πολιτικοί Μηχανικοί
- 3 Μηχανολόγοι-Ηλεκτρολόγοι Μηχ.
- 4 Υπομηχανικοί
- 2 Σχεδιαστές
- 1 Εργοδηγός
- 4 Διοικητικοί Υπάλληλοι

5 Εργατοτεχνίτες

Έργο του προσωπικού αυτού είναι να επιβλέπει και να συντονίζει όλα τα έργα που εκτελούνται από τη Δ/νση. Το εργατοτεχνικό προσωπικό επιμερίζεται σε επείγουσες περιπτώσεις για εκτέλεση εργασιών σε μουσεία.

γ) Προβλήματα

Τα προβλήματα της Δ/νσης ξεκινούν από την υφιστάμενη κατάσταση των μουσείων. Η πλειονότητα των ελληνικών μουσείων έχουν κατασκευαστεί τουλάχιστον πριν από 40 χρόνια και ουδέποτε έγιναν οι απαραίτητες εργασίες συντήρησης ή βελτιώσεώς τους. Αποτελέσματα αυτού είναι να παρουσιάζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα (εισορές νερών της βροχής, σάπια κουφώματα, σκουριασμένα κάγκελα, πεπαλιωμένες ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, αναπάρξεις συστημάτων ασφαλείας και πυρασφαλείας κ.λπ.) αλλά και παντελή έλλειψη εξοπλιστήσεων (πλήρης έλλειψη κλιματισμού και σε πολλές περιπτώσεις και απλής θέρμανσης, έλλειψη αναψυκτηρίων, πωλητηρίων, WC που αδυνατούν να εξυπηρετήσουν το πλήθος των επισκεπτών κ.λπ.). Ένας τεράστιος λοιπόν τομέας εργασίας είναι η συντήρηση, επισκευή και βελτίωση των υπαρχόντων μουσείων (πάνω από 100 σε όλη την Ελλάδα). Αυτός ο τομέας είναι άχαρος και φθερίει τη Δ/νση, επειδή πρόκειται για ένα μεγάλο αριθμό μικρών έργων που εκτελούνται σε όλη την Ελλάδα και για την επίβλεψή τους θα πρέπει το προσωπικό της Δ/νσης να ταξιδεύει συνεχώς σε όλη την ελληνική επικράτεια. Είναι όμως απολύτως απαραίτητος και πρώτης προτεραιότητας, προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργικότητα των μουσείων αλλά και η ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών. Από την άλλη πλευρά, ο τομέας των ανασκαφών στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα δυναμικός. Συνεχώς ανακαλύπτονται νέα ευρήματα, με αποτέλεσμα να αυξάνονται πιεστικά οι ανάγκες αποθήκευσης τους αλλά και έκθεσής τους σύμφωνα με τις νέες μουσειακές αντιλήψεις. Τα υπάρχοντα μουσεία γειμίζουν, με αποτέλεσμα να

δημιουργείται η ανάγκη επέκτασης των παλιών μουσείων (π.χ. Μουσείο Δελφών, Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών) ή η ανάγκη ανέγερσης νέων (Μουσείο Αβδήρων, Βυζ. Μουσείο Θεσ/νίκης κ.λπ.).

Οι διατιθέμενες πιστώσεις στη Δ/νση όμως όχι μόνο δεν επαρκούν αλλά κατευθύνονται κατά κύριο λόγο προς τις κατασκευές νέων Μουσείων ή στις επεκτάσεις των υπαρχόντων, που είναι εργασίες ιδιαίτερα δαπανηρές αλλά παράλληλα προσφέρουν και την επιθυμητή προβολή στην εκάστοτε Κυβέρνηση, με την παράλληλη όμως αναβολή των απαραίτητων εργασιών επισκευής και βελτιώσεως των υπαρχόντων μουσείων «λόγω έλλειψης πιστώσεων».

δ) Προτεινόμενες λύσεις

α) Αποκέντρωση των Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου με τη δημιουργία Περιφερειακών Τεχνικών-Ανασθηλωτικών Δ/νσεων, που θα στελεχωθούν από Μηχανικούς όλων των ειδικοτήτων και θα μπορούν να ασχοληθούν με θέματα επισκευών και συντήρησης των μουσείων στις περιοχές τους. Πιστεύω ότι θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να δημιουργηθούν από σήμερα τέτοιες Υπηρεσίες-πλότοι σε περιοχές που ήδη υπηρετούν πολλοί μηχανικοί, διαφορετικές σε διάφορες υπηρεσίες του ΥΠΠΟ (π.χ. στη Θεσσαλονίκη) ώστε, έως τη σύνταξη του νέου Οργανισμού, να διαπιστωθούν τα όποια προβλήματα δυσλειτουργίας και να διορθωθούν με το νέο Οργανισμό.

β) Χαρακτηρισμός των έργων σε έργα Περιφερειακού Επιπέδου και έργα Εθνικού Επιπέδου. Περιφερειακού επιπέδου θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν τα έργα που αφορούν συντηρήσεις Μουσείων, επισκευές, βελτιώσεις εγκαταστάσεων ή και Υπηρεσιών (κατασκευή αναψυκτηρίων, κ.λπ.), προσθήκες και επεκτάσεις μικρής κλίμακας, περιφράξεις αρχαιολ. χώρων κ.λπ.

Εθνικού επιπέδου θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν τα έργα που αφορούν κατασκευές νέων μουσείων, επεκτάσεις μεγάλης κλίμακας, επισκευές ή και διαρρυθμίσεις μεγάλης κλίμακας κ.λπ.

γ) Αποκέντρωση των έργων, ώστε γ1) τα έργα Περιφερειακού επιπέδου να μελετώνται και να εκτελούνται από τις Περιφερειακές Τεχνικές Δ/νσεις ή και από τους ΟΤΑ σε συνεργασία μ' αυτές. Απαραίτητη προϋπόθεση φυσικά αποτελεί η δημιουργία των παραπάνω Περιφερειακών Τεχνικών Δ/νσεων, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν να εκτελούνται έργα παρά μόνο από αυτοτελείς και αυτοδύναμες Υπηρεσίες στελεχωμένες από μηχανικούς.

γ2) Τα έργα Εθνικού επιπέδου θα μελετώνται και θα εκτελούνται από τις Κεντρικές Δ/νσεις. Και τούτο διότι τα έργα αυτά προϋποθέτουν συνεργασία επιστημόνων πολλών κλάδων με εξειδικευμένη και εμπειρία τόσο στο αντικείμενο όσο και στα προβλήματα λειτουργίας των Μουσείων. Τέτοια εμπειρία όμως υπάρχει μόνο στις Κεντρικές Δ/νσεις που είναι στελεχωμένες με το κατάλληλο προσωπικό, ενώ θα ήταν ασύμφορη η διατήρηση τέτοιων ομάδων ειδικών επιστημόνων σε αποκεντρωμένες μονάδες της χώρας για τη μελέτη και εκτέλεση των λίγων σε αριθμό έργων μουσείων που πρόκειται να ανεγερθούν ή να επεκταθούν στην περιφέρεια τούτος.

δ) Δημιουργία στη ΔΕΕΜ ιδιαίτερου Τμήματος Συντήρησης Κτηρίων το οποίο θα προγραμματίζει και θα συντονίζει σε συνεργασία με τις Περιφερειακές Τεχνικές Δ/νσεις όλες τις εργασίες συντήρησης των μουσείων και θα διαθέτει επαρκείς πιστώσεις γι' αυτό το σκοπό. Το Τμήμα αυτό θα πρέπει να διαθέτει ένα άκρω εξειδικευμένο συνεργείο στα συστήματα ηλεκτρονικής προστασίας, το οποίο θα μπορεί να συντηρεί τα ήδη τοποθετημένα συστήματα ασφαλείας στα μουσεία αλλά και θα τοποθετεί νέα ώστε σύντομα όλα τα μουσεία να καλυφθούν με συστήματα ασφαλείας.

Βέβαια οι λύσεις αυτές δεν μπορούν να υλοποιηθούν άμεσα. Χρειάζεται να τροποποιηθεί ο Οργανισμός του ΥΠΠΟ που ισχύει σήμερα ώστε να καλύψει όλα τα προβλήματα που έχουν διαπιστωθεί τα τελευταία 15 χρόνια. Ο νέος Οργανισμός θα πρέπει να συνταχθεί με τη συνεργασία όλων των παραγόντων του ΥΠΠΟ

(και των Υπηρεσιακών οργάνων αλλά και των Συλλόγων) αλλά και εξωυπουργικών που έχουν σχέση με την άσκηση των δραστηριοτήτων του Υπουργείου (ΤΕΕ, Καλλιτεχνικό Επιμελητήριο κ.λπ.) ώστε να αποφευχθούν νέα προβλήματα τα οποία θα μπορούσαν να έχουν αντιμετωπισθεί και επιλυθεί από την αρχή. Θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλη την ευρωπαϊκή εμπειρία στον τομέα αυτό όπως αυτή αποτυπώθηκε στα πορίσματα του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου για τη Διαχείριση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς στις χώρες-μέλη της ΕΟΚ, που έγινε τον Δεκέμβριο του 1991. Τέλος θα πρέπει να χαράζει με ακρίβεια και σαφήνεια τα όρια των αρμοδιοτήτων όλων των υπηρεσιακών μονάδων, ώστε να μην υπάρχουν επικαλύψεις, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για μια αρμονι-

κή και με ίσους όρους συνεργασία όλων των επιστημονικών κλάδων χωρίς αντιπαραθέσεις και κλαδικές διεκδικήσεις.

Τέλος, μέσα από τον νέο Οργανισμό, αλλά και από τον νέο αρχαιολογικό νόμο, πρέπει να βγαίνει το μήνυμα ότι η ευθύνη για την προστασία της Πολιτισμικής μας Κληρονομιάς βαρύνει στο ακέ-ραιο όλους μας ανεξαιρέτως.

Direction of Execution of Museum Works

V. Chandakas

The objective of this service is the execution of all the works regarding museums and archaeological sites in general. The Direction is divided in the Auctions, Execution and Supervision, Inspection and Receipt Department. The 95% of the works are auctioned and then carried out by building-

contractors, while minor projects or other works that require skilled and specialized personnel are executed by craftsmen or relevant employees of the Ministry of Culture. The Direction is staffed, among others, with twenty-nine persons whose knowledge and skill cover all the necessary specialities. The major problems this service has to solve are generated by the poor condition of the old museum buildings and the postponement of their reconstruction, owing to the lack of credits. The proposals for the improvement of this situation include the decentralization of the central technical services that can be achieved by creating regional ones; the classification of the works on a regional (conservation, repairs) or national (constructions, extensions) level; and the creation of a specific Department of Building Restoration. Basic prerequisite of all proposals is the replacement of the present, ill-functioning organogramme of the Ministry of Culture by a modern one which will have been drawn with the participation of all the interested parties.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

Μαρία Πιπλή

Διευθύνουσα Κ.Ε.Α.

Το Κέντρον Ερεύνης της Αρχαιότητας της Ακαδημίας Αθηνών (Κ.Ε.Α.) ιδρύθηκε το 1977, με πρωτοβουλία του Καθηγητή της Αρχαιολογίας και Ακαδημαϊκού Γεωργίου Μιλωνά.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο (Ν. 636/1977), σκοπός του Κέντρου είναι «η έρευνα της Ιστορίας, της Τέχνης και του Πολιτισμού εν γένει της Ελληνικής Αρχαιότητας, εν συναφεία δε προς ταύτην και της Ρωμαϊκής». Ο σκοπός αυτός εκπληρώνεται με τη μελέτη των γραπτών πηγών, αμέσων και έμμεσων, καθώς και με τη μελέτη και επεξεργασία του αρχαιολογικού υλικού στους τόπους όπου διατηρείται (χώροι

ή φυλάσσεται (μουσεία, αποθήκες, συλλογές), μετά από άδεια και έγκριση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Για την επιτόπια μελέτη του αρχαιολογικού υλικού, οι ερευνητές του Κ.Ε.Α. έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε επιστημονικές αποστολές μετά από εισήγηση της Ακαδημίας και έγκριση του Υπουργείου Παιδείας. Τελικός στόχος όλων των ερευνητικών εργασιών είναι η δημοσίευση αυτοτελών μελετών, οι οποίες εντάσσονται, ως επί το πλείστον, στην υπάρχουσα Σειρά Μονογραφιών του Κ.Ε.Α.

Τα εκτελούμενα στο Κ.Ε.Α. ερευνητικά προγράμματα αφορούν στη μελέτη της Νεολιθικής, Κρη-

τομικηναϊκής, Κλασικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας. Στο Κρητομικηναϊκό και το Κλασικό πρόγραμμα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα της θρησκευτικής ζωής και της συναφούς λατρευτικής πρακτικής. Επίσης, στο Κέντρο καταρτίζεται Βιβλιογραφικό Αρχείο της Προϊστορικής Ελλάδος. Τα περισσότερα ερευνητικά προγράμματα καταρτίστηκαν στα μέσα της δεκαετίας του '80, οπότε το Κ.Ε.Α. απέκτησε σχετικό πλήρη στελέχωση.

Το Κ.Ε.Α. εποπτεύει και συντονίζει, επίσης, τις διεθνείς σειρές της Ακαδημίας Corpus Vasorum Antiquorum, Tabula Imperii Romani και Corpus Signorum